

І. А. БУТИРСЬКА,

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри правосуддя
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича*

УЧАСТЬ ПРОКУРОРА У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі — Закон про банкрутство) [1] не передбачає участі прокурора у справі про банкрутство, але положення попередньої редакції Господарського процесуального кодексу України (далі — ГПКУ) [2], що діяла до 15 грудня 2017 р., давали на це повне право. Так, попередня редакція ГПКУ визначала прокурора самостійним суб'єктом господарських процесуальних правовідносин — учасником розгляду господарських спорів у суді і включала його до складу осіб, які беруть участь у справі [3, с. 23]. Стаття 18 попередньої редакції ГПКУ визначала склад учасників судового процесу, включаючи до них прокурора, а тому положення ГПКУ в частині правового регулювання учасників справи про банкрутство могли застосовуватись у будь-якому випадку, коли щось не було врегульовано спеціальним Законом про банкрутство. Нова ж редакція ГПКУ, на відміну від попередньої, чітко розмежувала у ст. 41 учасників справ позовного провадження, учасників справ наказного провадження, учасників справ про оскарження рішення третейського суду та про видачу наказу на примусове виконання рішення третейського суду та учасників справи про банкрутство, визначивши у ч. 5, що склад останніх визначається Законом про банкрутство. А в Законі про банкрутство про прокурора ні слова.

Ст.ст. 53, 55 нової редакції ГПКУ, які регулюють процесуальні особливості участі прокурора у судовому процесі, по суті регламентують участь прокурора лише у позовному провадженні. Так, ч. 3 ст. 53 ГПКУ визначає, що у визначених законом випадках прокурор звертається до суду з позовною заявою, бере участь у розгляді справ за його позовами, а також може вступити за своєю ініціативою у справу, провадження у якій відкрито за позовом іншої особи, до початку розгляду справи по суті, подає апеляційну, касаційну скаргу, заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. З аналізу наведених положень можна дійти висновку, що прокурор ініціювати справу про банкрутство не може, а може лише вступити у вже розпочату справу, або подати апеляційну чи касаційну скаргу на судові рішення

у справі про банкрутство. З приводу обмежень повноважень прокурора у процесі В. В. Долежан та М. В. Косюта зауважують: «...нас дуже насторожують спроби обмежити повноваження прокурорів як учасників цивільного, господарського та адміністративного процесу у відповідних проектах процесуальних кодексів, виходячи з принципу рівності прав сторін у процесі. При цьому забувають, що, маючи рівні права з іншими учасниками процесу, прокурор має принципово інші обов'язки, оскільки захищає не свої приватні інтереси, а виступає від імені держави і повинен сприяти утвердженню законності, в тому числі і в судовій діяльності» [4, с. 985].

Разом з тим, варто пам'ятати, що господарський суд, який розглядає справу про банкрутство, вирішує всі спори з вимогами до боржника, в рамках справи про банкрутство, як правило, є ще чимало відокремлених проваджень, або так званих «міні-проваджень» — проваджень щодо розгляду вимог до боржника у порядку позовного провадження. Ці вимоги розглядаються за правилами позовного провадження, і там прокурор може діяти у межах ГПКУ.

Щодо справи про банкрутство взагалі, то вважаємо, що прокурор може вступити у будь-яку справу, у тому числі справу про банкрутство, керуючись ст. 23 Закону України «Про прокуратуру» [5]. У порівнянні з іншими категоріями справ, прокурори рідко беруть участь у справах про банкрутство. Як правило, вони вступають у процес, якщо справа про банкрутство порушується податковим органом чи іншим уповноваженим державним органом, якщо банкрутом визнається державне підприємство або підприємство, де більше 25 % статутного капіталу — частка держави, якщо справа соціально важлива, а також якщо постає питання про визнання грошових вимог [6, с. 244]. Основним завданнями участі прокурора у справі про банкрутство мають стати виявлення ознак фіктивного банкрутства, контроль за дотриманням податкового законодавства, щоб захистити державні інтереси в частині наповнення держбюджету. Також участь прокурора є необхідною для захисту інтересів вкладників банків у справах про банкрутство останніх. У випадку визнання боржника банкрутом прокурор у процесі повинен здійснювати нагляд за дотриманням трудових прав працівників, особливо пільговиків.

Справи про банкрутство суттєво відрізняються від справ позовного провадження. У зв'язку з цим прокурори не завжди ефективно захищають інтереси держави через складність застосування Закону про банкрутство. Провадження у справі про банкрутство, яке можна назвати «процес у процесі», вимагає поглиблених знань та навичок у господарському праві та процесі, тому необхідною є підготовка спеціалістів в обласних прокуратурах, які б приймали участь виключно у справах про банкрутство. Не зважаючи на те, що нова редакція ГПКУ та норми Закону про банкрутство прямо не передбачають участі прокурора

у справі про банкрутство, останній може брати участь у справі про неспроможність на підставі Закону України «Про прокуратуру». Даного закону, на нашу думку, цілком достатньо для обґрунтування підстав для участі прокурора у справі про банкрутство.

Список використаної літератури

1. *Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом* : Закон України від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 31. Ст. 440.
2. *Господарський процесуальний кодекс України* : Закон України від 06 листопада 1991 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст. 56.
3. *Руденко М. В.* Прокурор у господарському судочинстві: Навчальний посібник. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 380 с.
4. *Долежан В. В., Косюта М. В.* Перспективи розвитку прокуратури України як системи органів правозахисту. 2004. Вип. 22. С. 983—988.
5. *Про прокуратуру* : Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 2—3. Ст. 12.
6. *Нецька Л. С.* Проблемні питання процесуальної участі прокурора у справах про банкрутство. Вісник академії адвокатури України. 2011. № 2. С. 243—245.